

Sote-työpaja Stoorin nuorten osallisuuden kokemuksen muutos osallisuusindikaattorilla mitattuna

LAB-ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

2023

Satu Söderblom

Tiivistelmä

Tekijä(t) Satu Söderblom	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 23	Valmistumisaika 2023
Työn nimi Sote-työpaja Stoorin nuorten osallisuuden kokemuksen muutos osallisuusindikaattorilla mitattuna		
Tutkinto ja koulutusala Sosionomi (AMK)		
Toimeksiantajaorganisaatio (jos opinnäytetyöllä on toimeksiantaja) Lahden Diakonialaitos		
Tiivistelmä <p>Nuorten osallisuus on ajankohtainen aihe, jota yhteiskunta pyrkii kaikin keinoin edistämään. Nuorten työpajatoiminta on yksi yhteiskunnan tukimuoto, jolla pyritään osallistamaan syrjäytymisuhan alla olevia nuoria. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Sote-työpaja Stoorin kanssa, joka kuuluu Lahden Diakonialaitoksen nuoriso- ja työllisyyspalveluihin. Tavoite on saada Sote-työpaja Stoorin työpajatoiminnasta seurantatietoa, jota voidaan käyttää hyväksi tulevissa kehitysprojekteissa. Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa Sote-työpaja Stoorille tietoa työpajanuorten osallisuuden kokemuksesta ja sen mahdollisesta muutoksesta työpajajakson aikana. Tutkimuskysymys on: ”Miten Sote-työpaja Stoorin nuorten osallisuuden kokemus on muuttunut työpajajakson aikana osallisuusindikaattorilla mitattuna?”</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä opinnäytetyönä. Opinnäytetyön aineisto oli Sote-työpaja Stoorin työpajanuorilta keväällä 2022 THL:n kehittämällä osallisuusindikaattorilla keräämä aineisto Excel-taulukon muodossa. Nuorille oli tehty osallisuusindikaattorilla alkukysely työpajajakson alussa ja loppukysely lopussa. Excel-taulukon avulla tutkittiin vastaajien osallisuuspisteitä ja laskettiin osallisuusindikaattorin yksittäisten väittämien muutoksia.</p> <p>Opinnäytetyön keskeinen havainto oli, että nuorten osallisuuden kokemus parani osallisuusindikaattorilla mitaten lähes kaikilla nuorilla työpajajakson aikana. Osallisuusindikaattorissa alle 50 pistettä on määritelty erittäin heikon osallisuuden kokemukseksi. Loppumittauksessa kaikki nuoret saivat osallisuuspisteitä yli 50. Tuloksesta voidaan päätellä, että Sote-työpaja Stoorin työpajatoiminta tukee nuorten osallisuuden kokemusta.</p>		
Asiasanat Osallisuus, osallisuusindikaattori, syrjäytyminen, työpajatoiminta		

Abstract

Author(s) Satu, Söderblom	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2023
	Number of Pages 23	
Title of Publication The change in the participation experience of young people in Sote-workshop Stoori as measured by Experiences of Social Inclusion Scale ESIS		
Degree, Field of Study Bachelor of Social Services (LAB)		
Organisation of the client (if the thesis work is commissioned by another party) Lahti Deaconess Institute		
Abstract <p>The participation of young people is a topical issue that society strives to promote by all means. Youth workshop activities are one form of social support that aims to involve young people who are at risk of being marginalized. The thesis was done in cooperation with workshop Stoori, which is part of the youth and employment services of Lahti Deaconess Institute. The goal is to obtain monitoring information about the workshop activities of workshop Stoori, which can be used in future development projects. The purpose of the thesis is to produce information for the workshop Stoori about the experience of participation of young people in the workshop and its possible changes during the workshop period. The research question is: "How has the participation experience of the young people of workshop Stoori changed during the workshop period as measured by the Experiences of Social Inclusion Scale ESIS?"</p> <p>The thesis was carried out as a quantitative thesis. The material for the thesis was the material collected from the youth of the workshop Stoori in the spring of 2022 using the Experiences of Social Inclusion Scale ESIS developed by THL in the form of an Excel table. The young people were given an initial survey with the ESIS at the beginning of the workshop period and a final survey at the end. With the help of an Excel table, the participation scores of the respondents were studied and, the changes in the individual claims of the ESIS were calculated.</p> <p>The central observation of the thesis was that the experience of young people's participation improved, as measured by the ESIS, for almost all young people during the workshop period. In the ESIS a score of less than 50 participation points is defined as an experience of very weak participation. In the final measurement, all the young people received participation points of more than 50. From the result, it can be concluded that the workshop activity of workshop Stoori supports the experience of young people's participation.</p>		
Keywords Participation, Experiences of Social Inclusion Scale ESIS, marginalization, workshop activities		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Nuorten osallisuus yhteiskunnassa	3
2.1	Nuorten syrjäytymisen riskitekijät	3
2.2	Nuorten osallisuus ja sen edistäminen	4
3	Nuorten valmentaminen koulutukseen, työelämään ja arjen hallintaan	6
3.1	Nuorten työpajatoiminta	6
3.2	Lahden Diakonialaitoksen nuoriso- ja työllisyyspalvelut.....	7
3.3	Sote-työpaja Stoori.....	8
4	Opinnäytetyön toteutus.....	9
4.1	Määrällinen opinnäytetyö	9
4.2	Opinnäytetyön aineisto.....	10
4.3	Aineiston analyysi.....	11
5	Osallisuusindikaattorin tulokset	14
5.1	Osallisuusindikaattorin väittämät.....	14
5.2	Väittämien luokittelu kolmelle faktorille.....	15
5.3	Alku- ja loppumittaus	18
6	Yhteenveto ja pohdinta.....	19
6.1	Johtopäätöksiä	19
6.2	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	21
6.3	Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotukset	22
	Lähteet.....	23

1 Johdanto

Ihmisen osallisuus on vahvasti yhteydessä hyvinvointiin. Matalaan osallisuuden kokemukseen liittyy usein psyykkistä kuormittuneisuutta, yksinäisyyttä ja huonoksi koettua työkykyä. Osallisuuden kokemus lisää hyvinvointia, turvallisuutta, uskoa tulevaisuuteen ja omiin mahdollisuuksiin. Osallinen ihminen kokee olevansa merkityksellinen osa yhteiskuntaa. Hän tulee kuulluksi ja pystyy vaikuttamaan elämäänsä ja yhteisiin asioihin. (THL 2022a.) Suomalaisessa yhteiskunnassa palkkatyötä ja ammattia arvostetaan korkealle ja ne ja ne määrittelevät ihmisen identiteettiä, asemaa ja paikkaa yhteiskunnassa. Pitkäkestoinen työttömyys saattaa johtaa sosiaaliseen syrjäytymiseen ja sillä on usein vaikutuksia hyvinvointiin ja terveyteen (THL 2022b.)

Nuorten syrjäytymisen on ajankohtainen asia ja siihen johtavia riskitekijöitä ovat matala koulutustaso, pitkäaikaistyöttömyys, ongelmat toimeentulossa sekä päihde- ja mielenterveysongelmat. Työelämän ja koulutuksen ulkopuolelle jääminen saattaa pitkittyessään johtaa syrjäytymiseen, päihde- ja mielenterveysongelmiin sekä muihin lieveilmiöihin, kuten rikolliseen toimintaan. (THL 2022c.) Päijät-Hämeessä on syrjäytymisriskissä 21 % 18–24-vuotiaista nuorista, kun koko maassa lukema on 16 % (Päijät-Hämeen liitto 2021, 11).

On tärkeää puuttua nuoren syrjäytymisen riskitekijöihin jo varhaisessa vaiheessa, jotta tilanne ei pääse eskaloitumaan (THL 2022d). Yhteiskunnan palveluilla, kuten sosiaali- ja terveyspalveluilla sekä työllisyyspalveluilla on tärkeä rooli nuorten osallisuuden edistämässä. Koulutuspaikkoja on lisätty ja vaihtoehtoisia koulutuspolkuja ja työmarkkinoita on monimuotoistettu muun muassa palkkatukityöllä, työhönvalmennuksella ja asennevaikuttamisella. (THL 2022b.) Tässä työssä on vahvasti mukana myös nuorten työpajatoiminta.

Nuorisolain tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä mahdollisuuksia toimia yhteiskunnassa. Kunnan velvollisuus on luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Etsivän nuorisotyön tavoitteena on tavoittaa tuen tarpeessa olevat nuoret ja ohjata heidät tarvittavan tuen piiriin. (Nuorisolaki 1285/2016 2§, 8§, 10§.)

Opinnäytetyön toimeksiantaja on Lahden Diakonialaitoksen nuoriso- ja työllisyyspalveluihin kuuluvassa Sote-työpaja Stoori. Stoorin työpajatoiminta on kolmannen sektorin toimintaa. Kolmatta sektoria määrittelee voittoa tavoittelematon toiminta ja toimijoiksi luetaan muun muassa urheiluseurat, kirkot, avustusjärjestöt ja säätiöt (JUY). Sote-työpaja Stoorista nousi toive, että opinnäytetyö toteutetaan tutkimalla THL:n kehittämän osallisuusindikaattorin avulla alle 29-vuotiaiden nuorten osallisuuden kokemuksen muutosta Sote-työpaja Stoorin työpajakajon aikana. Opinnäytetyön aineistona toimii Sote-työpaja Stoorin keväällä 2022

työpajanuorilta keräämä osallisuusindikaattoriaineisto ja tavoite on saada Sote-työpaja Stoorin työpajatoiminnasta seurantatietoa, jota voidaan käyttää hyväksi tulevilla kehitysprojekteissa. Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa Sote-työpaja Stoorille tietoa työpajanuorten osallisuuden kokemuksesta ja sen mahdollisesta muutoksesta työpajajakson aikana. Tutkimuskysymys on: ”Miten Sote-työpaja Stoorin nuorten osallisuuden kokemus on muuttunut työpajajakson aikana osallisuusindikaattorilla mitattuna?”

2 Nuorten osallisuus yhteiskunnassa

2.1 Nuorten syrjäytymisen riskitekijät

Nuorten syrjäytymisen merkittäviä riskitekijöitä ovat matala koulutustaso, pitkäaikaistyöttömyys, ongelmat toimeentulossa sekä päihde- ja mielenterveysongelmat (THL 2022c). Syrjäytymistä on tarkasteltu perinteisesti köyhyyden ja huono-osaisuuden näkökulmista. 1990-luvun laman jälkeen työttömyydestä on tullut osa syrjäytymisen määritelmää. Samalla myös nuorten syrjäytyminen ja sen yhteys työelämän ja koulutuksen ulkopuolelle jäämiseen on noussut huomion kohteeksi. (Järvinen & Jahnukainen 2001, Ijäksen 2021, 3 mukaan.) Päijät-Hämeessä koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita on 9,5 % ja koko maassa luku on 7,5 %. Päijät-Hämeessä syrjäytymisriskissä olevia 18–24-vuotiaita on 21 %, kun koko maassa koko maa prosentti on 16 %. Syrjäytymisriskiksi katsotaan tilanne, jossa nuori ei työskentele, opiskele tai ole varusmiespalveluksessa. (Päijät-Hämeen liitto 2021, 11.)

Syrjäytyneiden ja syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrää on vaikea arvioida. Tilastot kertovat riskitekijöitä, mutta on vaikea antaa varsinaista määritelmää syrjäytyneestä ihmisestä. Tällaisia riskitekijöitä ovat muun muassa osallistumattomuus yhteiskunnan toimintaan ja työkyvyttömyys. Arvioiden mukaan noin 5 % nuorista kärsii diagnoositasoisesta päihdehäiriöstä, tavallisimmin alkoholin käyttöön liittyen. Eriasteisia päihdeongelmia on huomattavasti tätä useammalla. Päihdeongelmilla on yhteyttä nuorten mielenterveyteen. Päihteiden käytön aloittaminen varhaisessa iässä altistaa nuoren psyykkisille ongelmille. (THL 2022e.)

Mielenterveyshäiriöt ovat yleisiä nuorilla ja monet mielenterveyshäiriöt puhkeavat ensi kertaa nuoruudessa. Eri tutkimusten mukaan 20–25 % nuorista kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä, ja ne ovat koululaisten ja nuorten aikuisten tavallisimpia terveysongelmia. (THL 2022d.) Kansainvälisten arvioiden mukaan 20–25 % lapsista ja nuorista elää perheessä, jossa toisella tai molemmilla vanhemmilla on vakavia mielenterveysongelmia. Vanhempien mielenterveysongelmat lisäävät lasten riskiä sairastua ja ongelmat ovat yleensä pitkäkestoisempia ja vakavampia, kuin perheissä, joissa mielenterveysongelmia ei esiinny. (THL 2022c.) Itsetuhoisuus on yleistä nuoruusiässä. Vakavia ja toistuvia itsemurha-ajatuksia on 10–15 % nuorista ja 3–5 % on yrittänyt itsemurhaa (THL 2022d).

Nuorisobarometrin 2019 mukaan joka kolmas 15–29-vuotias nuori oli huolissaan työllistymisestään tulevaisuuden yhteiskunnassa. Kaikilla koulutustasoilla poikien luottamus tulevaisuuteen oli vahvempaa, kuin tyttöjen. Huoli työelämään pääsystä ja siellä pärjäämisestä on lisääntynyt eniten alle 20-vuotiaiden keskuudessa. (Haikkola & Myllyniemi 2020, 61–66.) Nuorten työpajatoiminnassa mukana olevilla nuorilla esiintyy yhä useammin

näköalattomuutta, mielenterveysongelmia ja päihteiden käyttöä. Ongelmat ovat entistä vaikeampia ja moniongelmaisten nuorten määrä on kasvanut. Samaan aikaan työelämä on koventunut. Nuoret eivät tiedä, mitä elämältä haluavat tai sitten toiveitten ja todellisuuden suhde on epärealistinen. (Pukkila 2016.)

2.2 Nuorten osallisuus ja sen edistäminen

Osallisuus on vahvasti yhteydessä hyvinvointiin. Matalaan osallisuuden kokemukseen liittyy usein psyykkistä kuormittuneisuutta, yksinäisyyttä ja huonoksi koettua työkykyä. Osallisuuden kokemus lisää hyvinvointia, turvallisuutta ja uskoa tulevaisuuteen ja omiin mahdollisuuksiin. Osallisuus ja erilaiset osallisuutta lisäävät toimet voidaan sosiaali-, käyttäytymis- ja terveystieteelliseen tutkimukseen perustuen jaotella kolmeen osa-alueeseen: Osallisuus omassa elämässä, osallisuus yhteisöissä ja vaikuttaminen prosesseissa sekä osallisuus yhteisestä hyvästä. (THL. 2022a.) Osallisuus omassa elämässä tarkoittaa sitä, että osallistuminen on omaehtoista ja ratkaisuja etsitään yksilöllistä näkökulmaa kunnioittaen (THL b). Osallisuus yhteisöissä ja vaikuttaminen prosesseissa tarkoittaa, että ihmisellä on mahdollisuus kuulua yhteisöön ja vaikuttaa siellä. Tarvittaessa yhteiskunnan tai läheisten pitää tarjota tukea vaikuttamiseen. Nuorelle tärkeitä yhteisöjä voivat olla esimerkiksi kavereipiiri, perhe, urheiluseura tai työpajatoiminta. (THL c.) Ihmisen on tärkeää päästä nauttimaan yhteisestä hyvästä ja osallistua sen tuottamiseen ja jakamiseen tasavertaisena muiden kanssa. Osallisuus yhteisestä hyvästä tarkoittaa myös, että nuori saa arvostusta, kiitosta ja yhteyksiä ihmisiin. Yhteiskunta tukee toimintaa, jotta nuorille luodaan nuorisotiloja ja harrastustoimintaa, jossa on mahdollisuus näyttää osaamistaan ja yhteenkuuluvuuttaan. Tällaisia tilanteita ja toimintaa voidaan luoda myös virtuaalisissa ympäristöissä. (THL d.) Oman näköinen elämä antaa yksilölle mahdollisuuden määritellä, mihin toimintaan osallistuu. On mahdollisuus kuulua itselle tärkeisiin yhteisöihin ja saada mahdollisuus tuottaa hyvää yhdessä sekä saada arvostusta ja kiitosta. Osallinen ihminen kokee olevansa merkityksellinen osa kokonaisuutta. Hän tulee kuulluksi ja tuntee voivansa vaikuttaa elämäänsä ja yhteisiin asioihin. Luottamus tulevaisuuteen edellyttää elämän ennakoitavuutta ja vuorovaikutusta ihmisten kanssa. Kun ihmiset luottavat toisiinsa, he voivat kunnioittaa toisiaan ja uskaltavat myös tunnustaa, että tarvitsevat yhteisöllisyyttä. (THL 2022a.)

Nuoren kehitystä arvioidaan kouluasuoriutumisen, terveyden, turvallisuuden ja ihmissuhteiden avulla. Oireiden varhaisella tunnistamisella vältytään ongelmien pitkittymiseltä ja vaikeutumiselta. (THL 2022d.) Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta olisi tärkeää kehittää sellaisia palveluita, jotka tukevat vanhempia lasten ja nuorten kanssa ennaltaehkäisevästi. Palveluiden tulisi olla saatavilla nopeasti, kun perheen tilanne nuoren kanssa alkaa kuormittua. Esimerkiksi nuoruuden sosiaalisten harrastusten on todettu vähentävän

mielenterveyshäiriöitä niin nuorilla kuin aikuisilla. (Timonen ym. 2021, Aaltosen, Hiilamon & Sariaslanin mukaan 2022, 444.) Nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä työelämästä keskeisiä keinoja ovat nuorten yhteiskuntatakuu, työpajatoiminta sekä ohjaamotoiminta. Nuorten yhteiskuntatakuu tarjoaa kaikille alle 30-vuotiaille työvoimaneuvontaa ja nuoren tarpeiden mukaisesti räätälöityä tukea. Erityistä huomiota kiinnitetään maahanmuuttajataustaisiin, kouluttamattomiin, koulutuksensa keskeyttäneisiin ja mukautetun koulutuksen saaneisiin nuoriin. (THL 2022c.) Eduskunnan hanke nuorten yhteiskuntatakuusta tuli voimaan 2013 ja se takaa jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle työ-, harjoittelu-, opiskelu, työpaja- tai kuntoutuspaikan viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta (Eduskunta 2014). Työpajatoiminnan tarkoitus on vahvistaa valmennuksen ja merkityksellisen tekemisen kautta nuorten elämäntilannetta ja työelämävalmiuksia (Into ry a). Ohjaamot tarjoavat monialaista palvelua kaikille alle 30-vuotiaille nuorille. Ne tarjoavat koulutukseen ja työelämään liittyvää ohjausta ja neuvontaa sekä arjen ja elämäntilannetta liittyvää psykososiaalista tukea. (THL 2022c.)

Yksilön osallisuuden kokemukseen vaikuttavat osallistuminen, yksinäisyys, elämänlaatu, terveys ja toimintakyky, työ- tai koulutuspaikka sekä taloudellinen toimeentulo (THL 2022b). Osallisuutta tukevassa työssä ja sosiaalisessa kuntoutuksessa yksilöllinen tuki yhdistetään toimintaan ja monialaiseen kuntoutusjärjestelmään. Palvelutarpeen arvioinnissa ja sosiaalisen kuntoutuksen tavoitteiden asettamisessa lähtökohtana on osallisen motivaatio ja toimijuuden tukeminen. (Karjalainen ym. 2021, 20.) Yhteiskunnan palveluilla, kuten sosiaali- ja terveystieteiden palveluilla sekä työllisyyspalveluilla on tärkeä rooli osallisuuden edistämiseksi. Muita tärkeitä toimijoita ovat koulut, työpaikat, järjestöt, harrastusseurat, seurakunnat ja yhdistykset. Yhteiskunta tukee arjesta selviytymistä sosiaalityön keinoin ja tarvittaessa ihminen ohjataan kuntoutuspalveluihin. Asumista tuetaan palveluilla ja asumistuella. Työ on yksi tärkeimmistä osallistumisen muodoista ja sen puuttuminen voi aiheuttaa yhteiskunnallista syrjäytymistä. Yhteiskunta on lisännyt koulutuspaikkoja ja vaihtoehtoisia koulutuspolkuja ja työmarkkinoita on monimuotoistettu muun muassa palkkatukityöllä, työhönvalmennuksella ja asennevaikuttamisella. Sosiaalisten yritysten edellytyksiä on parannettu ja luotu kannustimia yrityksille ottaa esimerkiksi nuoria ja osatyökykyisiä töihin. (THL 2022b.)

3 Nuorten valmentaminen koulutukseen, työelämään ja arjen hallintaan

3.1 Nuorten työpajatoiminta

Työpajatoiminta on tarkoitettu nuorille ja aikuisille, jotka tarvitsevat tukea löytääkseen oman polkunsu elämässä. Nuorten työpajatoiminta on suunnattu erityisesti alle 29-vuotiaille nuorille. Työpajatoiminnan tarkoitus on vahvistaa valmennuksen ja merkityksellisen tekemisen kautta nuorten elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia. Valmennusyhteisössä on tavoitteena tukea nuoren hyvinvointia, tunnistaa omaa osaamista ja valmentaa kohti koulutusta ja työtä. Valmennus työpajalla on tavoitteellista ja se toteutetaan jokaisen nuoren tarpeiden mukaan. Se on kokonaisvaltaista tukea ja tapahtuu nuoren yksilölliset tarpeet huomioiden. Valmennuksella tuetaan nuoren aikuisen yksilöllistä kasvua, sosiaalista vahvistamista ja aktiivista osallisuutta. Valmennuksen tavoitteet luodaan yhdessä valmentautujan kanssa työpajajakson alussa ja niitä päivitetään valmennuksen aikana. (Into ry a.)

Nuorten työpajatoiminnassa toteutetaan sosiaalisen vahvistamisen periaatteita eli pyritään parantamaan nuoren sosiaalista toimintakykyä sekä arjen- ja elämänhallintaa. Tavoitteena on parantaa nuoren kykyä toimia ja selviytyä sosiaalisissa tilanteissa sekä olla osallinen yhteisöissä. Työpajatoiminnassa sosiaalinen vahvistaminen tarkoittaa sitä, että vahvistetaan valmentautujien taitoja itsenäisessä elämässä, opiskelussa ja työssäkäynnissä. Tämä parantaa myös nuoren uskoa vaikutusmahdollisuuksiin omassa elämässä. (Into ry b.) Nuorten työpajatoiminnan tehtävä on valmennuksen avulla parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai tarvitsemaansa palveluun. Nuori valmentautuu tekemällä työtä tai työtoimintaa omien edellytystensä mukaan. Työpajalla tehdään nuorelle henkilökohtainen valmennussuunnitelma yhdessä nuoren kanssa. (Nuorisolaki 1285/2016 13§.) Nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö ja Nuotta-valmennus muodostavat opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) nuorisoyksikön tukeman sosiaalisen vahvistamisen palvelujatkumon. Näillä palveluilla on yhteinen kohderyhmä ja arvopohja ja siksi ne tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään. Kohtaaminen ja vuorovaikutus ovat tärkeitä sosiaalisessa vahvistamisessa. (Valtakunnallinen työpajayhdistys 2015, 8.)

Nuorten työpajatoimintaa järjestävät muun muassa kunnat, yhdistykset ja säätiöt. Työpajatoimintaa on yli 90 %:ssa Manner-Suomen kunnista. Nuorten työpajatoiminta on osa nuorisotakuuta eli nuorten yhteiskuntatakuuta. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa työpajatoiminnan kehittämisestä ja avustaa toimintaa aluehallintoviraston kautta jaettavilla valtionavustuksilla. Valtionavustuksen saamisen edellytyksenä on, että opetus- ja kulttuuriministeriö on hyväksynyt nuorten työpajan valtionavustuskelpoiseksi. (OKM.) Järjestön

toiminnan on oltava valtakunnallista, laadukasta, laajaa ja yhteiskunnallisesti vaikuttavaa. Lisäksi järjestön tulee edistää nuorten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja osallisuutta. (Nuorisolaki 1285/2016 17§.)

Työpajatoiminnan laatukriteerit auttavat työpajoja ympäri Suomen kehittämään toimintaansa. Tavoitteena on saada valtakunnallisesti entistä laadukkaammat ja vaikuttavammat työpajapalvelut. Laatukriteereitä on kehitetty yhdessä kentän toimijoiden ja sidosryhmien kanssa. Kriteerien taustalla on käytetty Euroopan laatupalkintomallia ja sosiaalisen työllistämisen laadunarviointimallia. Tavoitteena on tunnistaa laaja-alainen ja monipuolinen laatukriteeristö työpajoille. (Into ry c.) Työpajatoiminnan käsitteet ja laatukriteerit on laadittu yhteiskehittelyn kautta vuoden 2021 aikana. Työskentelyyn on osallistunut laaja-alainen ohjausryhmä, johon ovat osallistuneet työpajakentän, ministeriöiden sekä aluehallintovirastojen edustajat. Kriteereissä on kolme osa-aluetta: suunta, toiminta ja tuloksellisuus, jotka on jaettu kuuteen kriteeriin. Suuntaa ohjaavat 1. Perustehtävät, tulevaisuuden visiot ja suunnitelmat. Toimintakriteereihin kuuluvat 2.Organisaation johtaminen ja kehittäminen, 3.Valmentautujien ja muiden sidosryhmien sitouttaminen sekä 4.Kestävien vaikutuksien aikaansaaminen. Tuloksellisuus tarkoittaa 5. Toiminnan ohjaamista ja uudistamista sekä 6.Vaikutavuuden seuranta. Into ry voi laatukriteerimallissa myöntää laatumerkin organisaatiolle, mikäli se perustellusti täyttää 80 % kriteeristöstä. Hakija voi hakea laatumerkkiä kahdesti vuodessa määräaikoina. (Into ry 2021.)

3.2 Lahden Diakonialaitoksen nuoriso- ja työllisyyspalvelut

Lahden Diakonialaitoksen toiminnan juuret yltävät yli 150-vuoden päähän nälkävuosien Viipuriiin. Lahden Diakonialaitos on kehittänyt aina uusia toimintamuotoja yhteiskunnallisten tilanteiden muuttuessa. (Mäkelä 2019, 4.) Lahden Diakonialaitos on yhteiskunnallinen yritys, joka edistää aktiivisesti Lahden alueen lasten, nuorten ja aikuisten hyvinvointia. Diakonialaitos tarjoaa ihmisille vaikuttavia palveluja ja toiveikkuutta erilaisiin elämäntilanteisiin ja sen toiminta nousee kristilliseltä arvopohjalta. (Dila c.)

Diakonialaitoksen toiminta koostuu tukipalveluista sekä palvelu- ja liiketoiminnasta. Yhtenä palvelutoiminnan toimialana on nuoriso- ja työllisyyspalvelut, jotka koostuvat muun muassa kuntouttavasta työtoiminta Mahiksesta, Sote-työpaja Stoorista ja sitä seuraavasta tulevaisuusvalmennuksesta sekä DIGI-pajasta ja Askemat – osallisuuspolusta. (Dila a.) Kuntouttava työtoiminta Mahis on tarkoitettu kuntoutumisvaiheessa oleville 18–64-vuotiaille asiakkaille. Sote-työpaja Stoori tarjoaa alle 29-vuotiaille nuorille mahdollisuuden tutustua sosi-aali- ja terveysalan sekä kasvatus- ja ohjausalan työtehtäviin, jonka jälkeen on vielä puoli-voottinen tulevaisuusvalmennus. Nuori voi siirtyä Mahiksen ja Stoorin välillä palvelutarpeen näin vaatiessa. Digipajassa alle 29-vuotiaat nuoret voivat suorittaa digialan työkokeilua.

Askelmat-osallisuuspolku tarjoaa valmennusta alle 30-vuotiaille osatyökykyisille nuorille. (Dila d.)

Diakonialaitos aloitti keväällä 2021 koordinoimaan Lahden alueen työllisyysverkostoa. Työllisyysverkoston yhtenä tavoitteena on koota yhteen Lahden alueella työllisyyden parissa toimivat organisaatiot ja lisätä toimijoiden tietoisuutta toistensa toiminnasta. Tämän avulla pyritään parantamaan työttömien työnhakijoiden polkua työelämään. Työllisyysverkoston palveluista on koottu yhteinen palvelukoonti, johon on koottu eri organisaatioiden tarjoamia palveluita. (Dila b.)

3.3 Sote-työpaja Stoori

Sote-työpaja Stoori toimii osana Lahden Diakoniasäätiön työllisyyspalveluja. Stoorin työpajatoiminta on suunnattu erityisesti alle 29-vuotialle päijäthämäläisille nuorille, jotka tarvitsevat tukea löytääkseen oman suunnan ammatinvalinnassa ja elämässä. Stoorissa nuorelle tehdään henkilökohtainen suunnitelma ja hän saa oman valmentajan sekä ryhmävalmennusta muiden valmennettavien nuorten kanssa. Stoorissa voi harjoitella erilaisia ohjaustehtäviä vanhusten, maahanmuuttajien ja varhaiskasvatuksen parissa. Lisäksi on mahdollista opinnollistaa valmennusjakso, jolloin voi suorittaa osia sosionomin, lähihoitajan tai nuorisovapaa-ajanohjaajan tutkinnoista. Työkokeilujakso kestää maksimissaan kuusi kuukautta, jonka jälkeen on vielä kuusi kuukautta kestävä tulevaisuusvalmennus, jossa ohjaaja on nuoren tukena yksilöllisesti. (Dila e.) Sote-työpaja Stoorin rahoittajia ovat AVI (Aluehallintovirasto), Lahden kaupunki ja Lahden Diakoniasäätiö (Karjalainen 2023).

Nuorisotilaston 2021 mukaan Sote-työpaja Stoorin valmennettavista 3/4 oli naisia ja neljännes miehiä. Valtaosa valmennettavista nuorista oli 21–24-vuotiaita (41 %), 17–20-vuotiaita oli 23 %, 25–28-vuotiaita 28 % ja alle 17-vuotiaita 7 %. Sote-työpaja Stoorissa oli työkokeilussa yhteensä 39 henkeä vuonna 2021. Työpajajakson jälkeen heistä työelämään sijoittui yli 20 %, koulutukseen lähes puolet, muuhun ohjattuun toimenpiteeseen esimerkiksi päihdekuntoutukseen neljäsosa ja muutama prosentti aloitti asepalveluksen, hoitovapaan tai muun vastaavan. Noin puolet työpajassa valmennettavista nuorista on jo opiskellut ammatikoulussa tai lukiossa. (Nuorisotilastot 2021.)

4 Opinnäytetyön toteutus

4.1 Määrällinen opinnäytetyö

Määrällisessä tutkimuksessa tavallisimmat tiedonkeruumenetelmät ovat kyselylomake, systemaattinen havainnointi ja valmiiden rekisterien käyttö (Vilkkä 2021, 94). Kyselytutkimus on määrällisen tutkimuksen tavallinen aineistonkeruumenetelmä (Kananen 2015, 201). Tutkimuskysymysten laatiminen vaatii vahvaa teoriapohjaa ja ymmärrystä tutkittavasta asiasta. Kyselylomakkeen etu on, että vastaaja voi vastata nimettömänä, mutta vastausprosentti voi jäädä alhaiseksi ja uudelleenlähetys tuo lisätyötä ja kustannuksia. Kyselylomake voidaan täyttää paperisena, internetissä tai sähköpostissa ja aina on mahdollista tutkimuseettiseltä kannalta, että vastaajan anonymiteetti ei ole turvassa. Systemaattisessa havainnoinnissa voidaan mitata esimerkiksi ihmisen liikkeitä käyntilaskurin avulla. Se toimii myös esimerkiksi sanomalehtien, mainosten tai muiden kirjallisten materiaalien havainnointiin. (Vilkkä 2021, 94–96.) Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus voidaan tehdä myös tilastoja, rekisterejä ja tietokantoja tutkimalla. Valmiiden tietokantojen käyttö voi olla työlästä, jos aineistoja joudutaan muokkaamaan (Kananen 2015, 73–74.) Tärkeää on selvittää aineiston keräystapa, perusjoukko, otantamenetelmä, kato eli vastausten pieni määrä sekä luotettavuus ja pätevyys (Vilkkä 2021, 97). Määrällisen tutkimuksen aineistossa käsitellään lukuja ja tuloksia esitellään taulukoina ja graafisina kuvioina (Kananen 2015, 293). Valmiiden rekisterien ja tietokantojen käyttö saattaa edellyttää tilaston haltijan virallista lupaa ja tutkimussuunnitelman esittämistä (Vilkkä, 2021, 97).

Tieteellisessä työssä luotettavuutta käsitellään kahden pääkäsitteen avulla, validiteetti ja reliabiliteetti (Eriksson & Kovalainen 2008, Kanasen 2014, 343 mukaan). Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimustulosten pysyvyyttä, eli sitä, että jos tutkimus toistetaan, tulos on sama (Silverman 1997, Kanasen 2014, 343 mukaan). Validiteetti varmistetaan käyttämällä toimivaa ja luotettavaa mittaria (Kananen 2015, 350). Sisäinen validiteetti tarkoittaa syy-seuraussuhdetta, joka tutkijan pitää pystyä näyttämään toteen. Ulkoinen validiteetti tarkoittaa, että tulokset ovat yleistettävissä kohderyhmään. (Kananen 2015, 347.) Luotettavuustarkastelu tarkoittaa sitä, että tutkimusprosessin eri vaiheissa on tehty oikeita ratkaisuja. Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus on kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta objektiivisempi, eikä siinä ole haastattelijaa ohjailemassa, kuinka kysymykset ymmärretään. (Kananen 2015, 340.) Virhetulkintoja voi tapahtua myös tutkijan analyyseissä ja johtopäätöksissä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa käsitellään lukuja ja tulkintasäännöt ovat hyvin tiukkoja, joten myös laskuvirheitä voi tapahtua. (Kananen 2015, 341.)

4.2 Opinnäytetyön aineisto

Diakonialaitoksen työllisyyspalveluiden Sote-työpaja Stoori teki ensimmäisen osallisuusindikaattorikyselyn vuoden 2022 alussa Sote-työpaja Stoorin aloittaneilta nuorilta paperiverSIONA ja sen pohjalta Sote-työpaja Stoori teki Excel-taulukon. Alkumittaus tehtiin vuoden 2022 alussa ja loppumittaus puolivuotisen valmennuksen lopussa. Excel-taulukkoon talletettiin jokaisen nuoren kohdalla osallisuusindikaattorin väittämien pisteet alku- ja loppumittauksessa, valmiiksi lasketut osallisuuspisteet alku- ja loppumittauksesta sekä osallisuuspisteiden muutos. Näiden tietojen pohjalta opinnäytetyön tekijä laskee väittämien pisteitä yhteen ja laati graafisia kuvioita. Kyselyssä on hyödyllistä kysyä taustamuuttujia, kuten ikä, sukupuoli ja ammatti. Näin saadaan selkeämpi kuva otannasta. (Kananen 2015, 248.) Osallisuusindikaattorikysymysten lisäksi kysyttiin vastaajien sukupuoli (mies tai nainen) sekä ikä, vaihtoehtoina 13–17 ja 18–29 vuotta. Opinnäytetyöhön saatiin aineistoksi 14 valmennettavan osallisuusindikaattoritiedot, vaikka vastauksia oli puolet enemmän. Tämä johtui siitä, että osalla työpajanuorista oli tehty vain alkukysely tai vastauksista puuttui tietoa. Aineistossa ei ollut henkilötietoja.

Osallisuusindikaattori on THL:n kehittämä mittausmenetelmä, joka on kehitetty osallisuuden kokemuksen mittaamiseen. Menetelmä muodostuu kymmenestä väittämästä, jotka kartoittavat vastaajan kuuluvuuden tunteita, tekemisten merkityksellisyyttä ja toimintamahdollisuuksia ja se on hyvä mittari toiminnan arvioinnissa ja seurannassa. Osallisuusindikaattoria (Experiences of Social Inclusion Scale ESIS) voidaan käyttää erilaisissa toimintaympäristöissä ja myös kansainvälisesti, koska se ei ole palvelujärjestelmä- tai kulttuurisidonnainen. Sitä voidaan käyttää seurantatietoa tuottavana mittarina, toiminnan arvioinnissa alku- ja loppukyselyn muodossa tai keskustelun herättäjänä. Osallisuusindikaattoria voidaan käyttää yksilöiden osallisuuden kokemuksen mittaamiseen. Jos mittauskertoja on vähintään kaksi, voidaan tarkastella vastaajien kokemuksen muutosta ja jos vastauksia on useampia, voidaan vertailla eri ryhmien keskiarvoja. Osallisuuden kokemuksen eroja voidaan tarkastella esimerkiksi sukupuolittain, ikäryhmittäin tai työmarkkina-aseman mukaan. Euroopan sosiaalirahasto rahoittaa THL:n Sokra-koordinaatiohanketta, jossa osallisuusindikaattoria on kehitetty. Se on saatavilla lomakkeena tai Webropol-sovelluksena ja käännettynä useille kielille. Osallisuusindikaattorin tulosten on osoitettu olevan yhteydessä esimerkiksi terveyteen, toiminta- ja työkykyyn, mielenterveyshäiriöihin ja elämänlaatuun. (THL a.)

Osallisuusindikaattorissa on 10 väittämää:

1. Tunnen, että päivittäiset tekemiseni ovat merkityksellisiä.
2. Saan myönteistä palautetta tekemisistäni.

3. Kuulun itselleni tärkeään ryhmään tai yhteisöön.
4. Olen tarpeellinen muille ihmisille.
5. Pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun.
6. Tunnen, että elämälläni on tarkoitus.
7. Pystyn tavoittelemaan minulle tärkeitä asioita.
8. Saan itse apua silloin, kun sitä todella tarvitsen.
9. Koen, että minuun luotetaan.
10. Pystyn vaikuttamaan joihinkin elinympäristöni asioihin (THL a).

Skaala- eli asteikkokysymyksissä vastaajaa pyydetään ottamaan kantaa, mitä mieltä hän on väitteestä. Vaihtoehdot voivat olla täysin samaa mieltä (5), jokseenkin samaa mieltä (4), neutraali (3), jokseenkin eri mieltä (2) ja täysin eri mieltä (1). Yleensä asteikko on 5- tai 7-portainen. (Kananen 2015, 240, 292.) Osallisuusindikaattorissa kysymykset ovat itsearviointia, jossa vastaajaa pyydetään ottamaan kantaa erilaisiin väittämiin. Kannanotto tapahtuu valitsemalla asteikolta sopiva vaihtoehto. Osallisuusindikaattorissa asteikko on 5-portainen ja väittämien ääri vaihtoehdot ovat ”Täysin eri mieltä” tai ”Täysin samaa mieltä”. Jokaisesta väittämästä minimipistemäärä on 1 ja maksimipistemäärä 5 pistettä, joten vastaajan pistemäärä voi olla kaikista 10 väittämästä 10–50 pistettä. Näistä pistemääristä on Excel-tilukossa valmiiksi laskettu jokaisen vastaajan osallisuus pisteet osallisuusindikaattorin laskukaavan mukaan.

4.3 Aineiston analyysi

Diakonialaitos antoi opinnäytetyön aineistoksi Excel-tilukon, jossa oli Sote-työpaja Stoorin keväällä 2022 työpajajakson suorittaneiden nuorten osallisuusindikaattorilaskelmat. Excel-tilukoissa oli lisäksi henkilöiden ikä (13–17- tai 18–29 vuotta) sekä sukupuoli (mies tai nainen). Nämä tiedot eivät kuulu osallisuusindikaattorikysymyksiin, mutta ne huomioidaan aineiston analyysissa. Vastaajia oli 14, joista naisia oli 10 ja miehiä neljä. 18–29-vuotiaita oli 12 ja alle 18-vuotiaita kaksi.

Excel-tilukossa olleiden osallisuusindikaattorivastausten perusteella jokaisen nuoren kohdalla kerättiin kymmenen väittämän pisteet sekä alku- että loppumittauksessa. Näiden perusteella laskettiin keskiarvopistemäärät koko ryhmälle sekä alku- että loppumittauksen osalta. Näistä laskettiin koko ryhmän alku- ja loppupisteiden erotus. Havaintoja pyrittiin tekemään siitä, oliko joidenkin väittämien kohdalla tapahtunut suurta muutosta ryhmässä tai yksittäisten vastaajien kohdalla. Koko ryhmän ensimmäisen ja toisen mittauksen välisestä eroa kuvaamaan luotiin Excel-tilukko-ohjelman avulla graafinen kuvio, jossa voitiin vertailla nuorten osallisuuden kokemusta työpajajakson alussa ja lopussa (Kuvio 5. opinnäytetyön luvussa 5.3). Ensimmäisen mittauksen 14 vastaajan osallisuusindikaattorin keskiarvo

on kokonaislukuna ilmoitettuna 63 pistettä ja toisen mittauksen tulos 76 pistettä. Nousua on 13 pistettä. Osallisuusindikaattorin osallisuuspisteet voivat olla vastaajalla 0–100 pistettä. Erittäin heikon osallisuuden kokemuksen rajaksi on määritelty osallisuusindikaattorissa alle 50 pistettä. (THL a.) Kuusi vastaaja on saanut 50 pistettä tai vähemmän ensimmäisessä mittauksessa, mutta toisessa mittauksessa kaikki 14 vastaaja ovat saaneet yli 50 pistettä. Osallisuuden kokemus vaikuttaa merkittävästi nuoren hyvinvointiin. On tärkeää, että nuorella on mahdollisuus osallistua työelämään, vapaa-ajan viettoon ja sosiaaliseen toimintaan. Nuorella pitää olla tunne, että hänellä on vaikutusmahdollisuuksia ja mahdollisuus käyttää yhteiskunnan peruspalveluja, kuten terveydenhuoltoa ja opiskella niin halutesaan. Vertaisryhmä on tärkeä osa nuoren kasvua, mutta kaikilla nuorilla ei ole riittäviä sosiaalisia verkostoja. (THL 2022c.) THL:n ”Työelämän ulkopuolella olevien osallisuus ja hyvinvointi”-kyselytutkimuksessa osallisuusindikaattorin alhaiset lukemat korreloivat selkeästi yksilön toimeentuloon, työttömyyteen, yksinäisyyteen, tulevaisuuden suunnittelemiseen ja psyykkiseen kuormittuneisuuteen (Isola, Keto-Tokoi, Kukkonen, Leeman, Puromäki & Val-tari 2018, 29, 31–36, 42). Aineiston analyysissä voitiin havaita, että suurimmalla osalla työpajajakson käyneistä nuorista osallisuuden kokemus osallisuusindikaattorilla mitattuna kasvoi. Osallisuuden kokemuksen kasvu nousi eniten niillä nuorilla, joilla osallisuusindikaattorilukema oli ensimmäisessä mittauksessa alhainen.

Aineistosta, joka koostuu suuresta joukosta väittämiä, voidaan muodostaa erilaisia ryhmitelyjä, jotka kuvaavat ja selvittävät kohdejoukon koostumusta tai olemusta. Luokittelussa kohdejoukko, tässä tapauksessa osallisuusindikaattorin väittämät jaetaan luokkiin, joihin sisällytetyt väittämät muodostavat aihekokonaisuuden eli faktorin. (JYU 2022.) Opinnäytetyössä väittämät luokiteltiin kolmeen faktoriin. Luokittelu on otettu THL:n ”Työelämän ulkopuolella olevien osallisuus ja hyvinvointi”-kyselytutkimuksesta, jossa osallisuusindikaattorin väittämistä muodostettiin hypoteesien avulla kolme faktoria, ”merkityksellisyys”, ”sosiaalinen vuorovaikutus” ja ”toimijauskomukset”. Tutkimuksessa ensimmäinen hypoteesi oli, että subjektiivista osallisuutta kuvataan näiden kolmen tekijän summana. Toinen hypoteesi oli, että subjektiivista osallisuutta tarkastellaan merkityksellisyyden kokemuksen ja toimijauskomusten summana. Kolmannessa hypoteesissa osallisuus oli hyvinvoinnin taustatekijä. Sen muodostivat koettu osallisuus sekä osallisuus resursseista ja inhimillisistä tarpeista. Lisäksi tutkimuksessa tarkasteltiin osallisuusindikaattorikysymysten yhteyksiä muihin väestötutkimuksessa käytettyihin hyvinvointimittareihin. Tutkimusta käytettiin osallisuusindikaattorin validoinnissa. (Isola ym. 2018, 13–17.) Validointi on menettely, jolla arvioidaan menetelmän ja laitteen soveltuvuutta ja suorituskykyä tiettyyn käyttötarkoitukseen (Finntesting 2022). Kolmesta faktorista tehtiin opinnäytetyöhön mukailtu taulukko (Taulukko 1) ja opinnäytetyön luvussa 5.2 Sote-työpaja Stoorin Excel-tilin pohjalta faktoreista tehtiin

graafiset kuviot ”merkityksellisyys”, ”sosiaalinen vuorovaikutus” ja ”toimijauskomukset” (Kuviot 2–4).

Taulukko 1. on mukailtu THL:n ”Työelämän ulkopuolella olevien osallisuus ja hyvinvointi”-kyselytutkimuksesta (Isola ym. 2018, 17). Taulukko on otettu mukaan opinnäytetyöhön, koska se helpottaa osallisuusindikaattorin väittämien ymmärtämistä kokonaisuuksina. Alkuperäisessä taulukossa eroteltiin hypoteesi 1. ja 2. omiin kenttiinsä. Mukailu tapahtui niin, että hypoteesien 1. ja 2. faktoreita ei eroteltu omiin kenttiinsä, vaan laitettiin samaan kenttään, mutta eroteltiin ymmärtämisen helpottamiseksi väreillä. Osallisuusindikaattorin väittämät jaettiin kolmeen faktoriin. ”Merkityksellisyys” muodostuu väittämistä 1, 2,3, 4, ja 6 (punainen). ”Sosiaalista vuorovaikutusta” kuvaavat väittämät 3, 6, 8 ja 9 (keltainen). ”Toimijauskomukset” tulevat esille väittämässä 5–10 (vihreä). Taulukon 1. pohjalta tehtiin opinnäytetyön luvussa 5.2 diagrammit näistä kolmesta faktorista (Kuviot 2–4).

1. Tunnen, että päivittäiset tekemiseni ovat merkityksellisiä	merkityksellisyys
2. Saan myönteistä palautetta tekemisistäni	merkityksellisyys
3. Kuulun itselleni tärkeään ryhmään tai yhteisöön	sosiaalinen vuorovaikutus/merkityksellisyys
4. Olen tarpeellinen muille ihmisille	merkityksellisyys
5. Pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun	toimijauskomukset
6. Tunnen, että elämälläni on tarkoitus	merkityksellisyys/toimijauskomukset/sosiaalinen vuorovaikutus
7. Pystyn tavoittelemaan minulle tärkeitä asioita	toimijauskomukset
8. Saan apua silloin, kun sitä todella tarvitsen	sosiaalinen vuorovaikutus /toimijauskomukset
9. Koen, että minuun luotetaan	sosiaalinen vuorovaikutus /toimijauskomukset
10. Pystyn vaikuttamaan joihinkin elinympäristöni asioihin	toimijauskomukset

Taulukko 1. Osallisuusindikaattorin väittämien jakautuminen faktoreille (mukailtu Isola ym. 2018, 17)

5 Osallisuusindikaattorin tulokset

5.1 Osallisuusindikaattorin väittämät

Osallisuusindikaattorissa oli 10 väittämää, joihin 14 nuorta vastasi. Jokaisesta väittämästä sai 1–5 pistettä. Osallisuusindikaattorissa asteikko on 5-portainen ja väittämien äärivaihtoehdot ovat ”Täysin eri mieltä” tai ”Täysin samaa mieltä” (THL a). Tulokset on ilmoitettu ensimmäisen ja toisen mittauksen keskiarvopistemäärinä, koska aineisto on pieni. Jokaisen väittämän minimipistemäärä on 1 ja maksimipistemäärä 5.

1. Tunnen, että päivittäiset tekemiseni ovat merkityksellisiä. Ensimmäisen mittauksen keskiarvopistemäärä kaikkien vastaajien kesken oli 3,1 pistettä ja toisen mittauksen 4,1 pistettä. Nousua oli siis 1 piste. Kahden vastaajan kohdalla tulos oli noussut kolmella pisteellä ja kahdella oli pistemäärä noussut kahdella pisteellä.

2. Saan myönteistä palautetta tekemisistäni. Kahdeksalla vastaajalla on samat pisteet sekä ensimmäisessä, että toisessa mittauksessa. Ensimmäisen mittauksen keskiarvo on 3,4 pistettä ja toisen 4,3 pistettä. Nousua on 0,9 pistettä. Neljällä vastaajalla on ollut nousua 3–2 pistettä. Kahdella vastaajalla on yhden pisteen lasku ensimmäisen ja toisen mittauksen välissä.

3. Kuulun itselleni tärkeään ryhmään tai yhteisöön. Ensimmäisen mittauksen keskiarvopisteet ovat 3,4 pistettä ja toisen 4,1. Nousua ensimmäisen ja toisen mittauksen välillä 0,7 pistettä. Yhden vastaajan kohdalla ovat pisteet laskeneet, mutta muilla ovat pisteet joko pysyneet samana tai nousseet hieman, 1–2 pisteellä.

4. Olen tarpeellinen muille ihmisille. Ensimmäisen mittauksen keskiarvo on 3,3 pistettä ja toisen 3,8 pistettä. Nousua on tapahtunut mittausten välillä 0,5 pistettä. Kuudella vastaajalla lukema oli pysynyt samana. Kahden vastaajan kohdalla nousua on kolme pistettä. Nuorella, jolla alkumittauksen pistemäärä on yksi, oli se sitä myös toisessa mittauksessa.

5. Pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun. Ensimmäisen mittauksen vastaajien keskiarvo on 4 pistettä ja toisessa 4,4 pistettä. Nousua on 0,4 pistettä. Puolella vastaajista pistemäärä ei ole muuttunut mittausten välillä.

6. Tunnen, että elämälläni on tarkoitus. Ensimmäisen mittauksen keskiarvopisteet ovat 2,9 pistettä ja toisen 3,4 pistettä. Nousua on 0,5 pistettä.

7. Pystyn tavoittelemaan minulle tärkeitä asioita. Ensimmäisen mittauksen keskiarvo on 3,4 pistettä ja toisen 3,9 pistettä. Nousua oli 0,5 pistettä. Yhdellä vastaajalla on kolmen pisteen nousu ja kolmella yhden pisteen lasku.

8. Saan itse apua silloin, kun sitä todella tarvitsen. Ensimmäisen mittauksen keskiarvo on 3,9 pistettä ja toisen 4,3 pistettä. Nousua on 0,4 pistettä. Puolella vastaajista ovat molempien mittauksen tulokset samat. Yhdellä vastaajalla pistemäärä on noussut 4 pistettä, eli alimmasta ylimpään pistemäärään

9. Koen, että minuun luotetaan. Ensimmäisen mittauksen keskiarvo oli 3,9 ja toisen 4,1. Nousua oli 0,2 pistettä. Viidellä vastaajalla oli alku- ja loppumittauksessa korkein pistemäärä eli 5. Yhdellä vastaajalla oli pistemäärä molemmissa mittauksissa 1 eli alin pistemäärä.

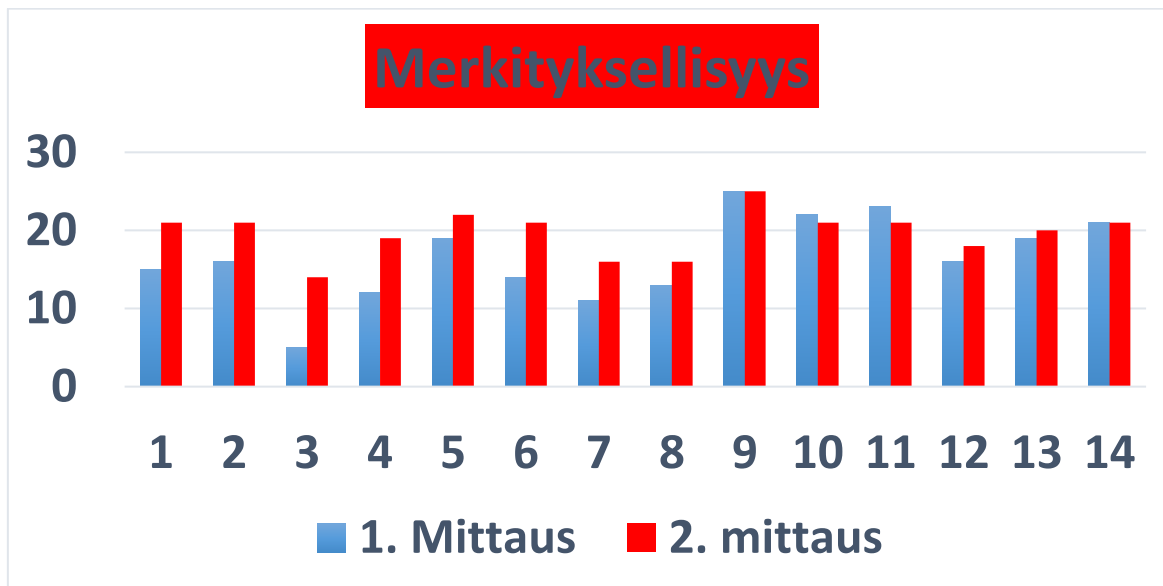
10. Pystyn vaikuttamaan joihinkin elinympäristöni asioihin. Ensimmäisen mittauksen keskiarvo oli 3,6 pistettä ja toisen 4 pistettä. Taulukon luvut olivat tasaisesti 3–5 pistettä ensimmäisessä mittauksessa ja toisessa mittauksessa 11 vastaajalla oli 4 pistettä.

5.2 Väittämien luokittelu kolmelle faktorille

THL:n ”Työelämän ulkopuolella olevien osallisuus ja hyvinvointi”-kyselytutkimuksessa on hypoteesien avulla jaettu osallisuusindikaattorin väittämät kolmeen faktoriiin, ”merkityksellisyys”, ”sosiaalinen vuorovaikutus” ja ”toimijauskomukset” (Isola ym. 2018, 15–17). ”Merkityksellisyys” muodostuu väittämistä 1, 2, 3, 4, ja 6 (punainen). ”Sosiaalista vuorovaikutusta” kuvastavat väittämät 3, 6, 8 ja 9 (keltainen). ”Toimijauskomukset” tulevat esille väittämässä 5–10 (vihreä).

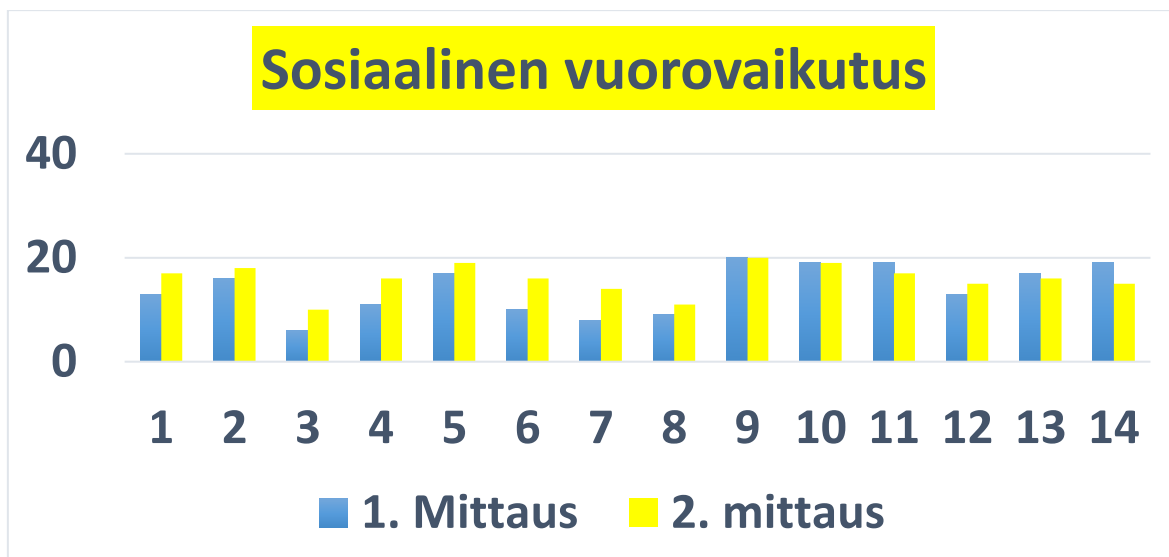
Kuviossa 2. kuvataan ”merkityksellisyyden” muutosta pylväsdiagrammilla. Sininen pylväs näyttää ensimmäisen mittauksen tulokset ja punainen toisen mittauksen tulokset. Tekemisen merkityksellisyyteen sisältyvät väittämät: 1. Tunnen, että päivittäiset tekemiseni ovat merkityksellisiä. 2. Saan myönteistä palautetta tekemisistäni. 3. Kuulun itselleni tärkeään ryhmään tai yhteisöön. 4. Olen tarpeellinen muille ihmisille ja 6. Tunnen, että elämälläni on tarkoitus. 10 vastaajaa olivat saaneet toisessa mittauksessa korkeammat pisteet, kuin ensimmäisessä. Kahden henkilön kohdalla on tapahtunut laskua ja kahden tulos on pysynyt samana. Maksimipistemäärä on 25 pistettä. Vastaajien keskiarvopistemäärä ensimmäisessä mittauksessa on 16,5 pistettä ja toisessa 19,7 pistettä. Nousua on 3,2 pistettä.

Kahdella vastaajalla (9 ja 14) tulos on pysynyt samana molemmissa mittauksissa ja yhdellä vastaajalla 3 on nousu merkittävää (9 pistettä). Muilla 11:llä on nousua 1–7 pistettä.

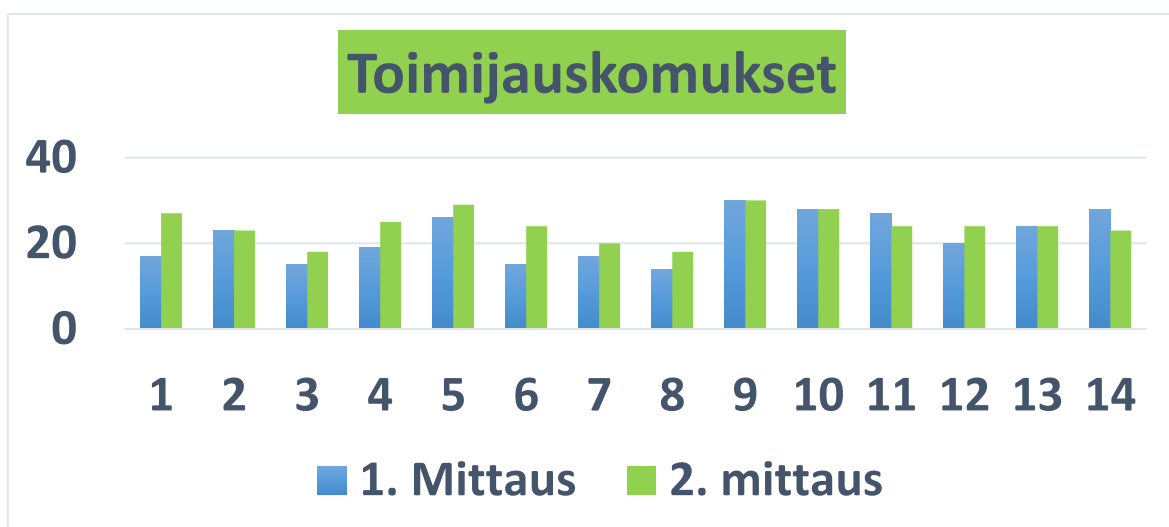
Kuvio 2. Merkityksellisyys

Kuviossa 3. kuvataan valmennettavien nuorten kokemusta sosiaalisesta vuorovaikutuksesta. Ensimmäinen mittaus on sininen pylväs ja toinen mittaus keltainen. Mukana ovat väittämät: 3. Kuulun itselleni tärkeään ryhmään ja yhteisöön. 6. Tunnen, että elämälläni on tarkoitus. 8. Saan itse apua silloin, kun sitä todella tarvitsen ja 9. Koen, että minuun luotetaan. Maksimipistemäärä oli 20 pistettä. Ensimmäisen mittauksen keskiarvo on 14,1 pistettä ja toisen 15,9. Nousua on 1,8 pistettä. Kolmella vastaajalla on sosiaalisen vuorovaikutuksen kokemus laskenut (11, 13 ja 14) ja kahdella (9 ja 10) ovat pisteet pysyneet samana. Yhdeksällä vastaajalla ovat pisteet nousseet 2–6 pistettä.

Kuvio 3. Sosiaalinen vuorovaikutus

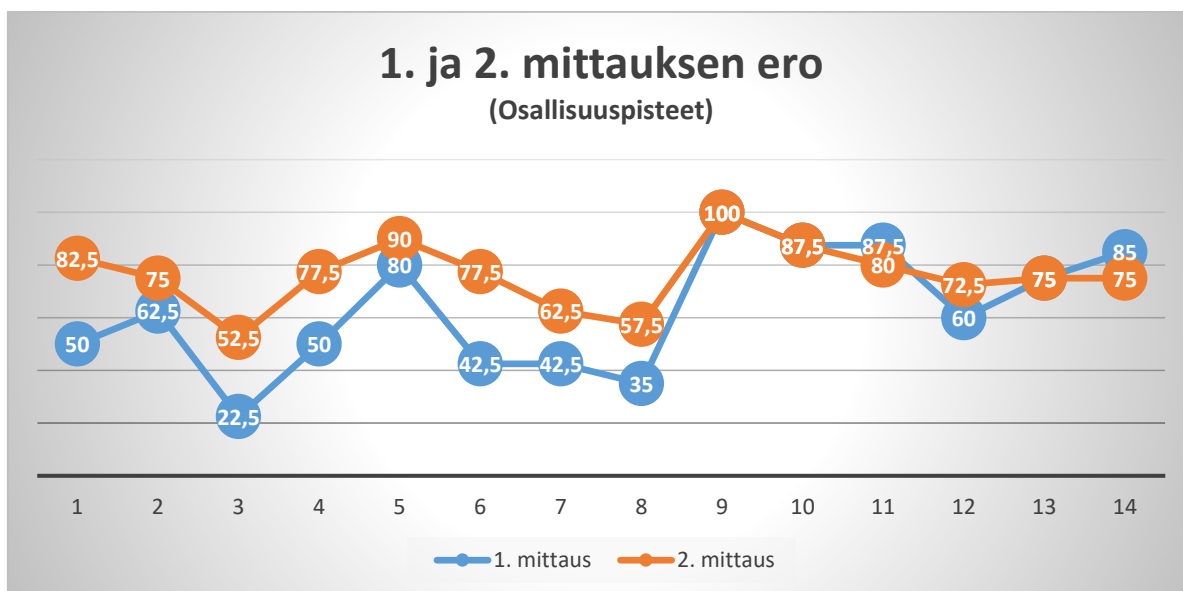
”Toimijauskomukset” diagrammi (kuvio 4) koostuu kuudesta väittämästä eli maksimipistemäärä on 30 pistettä. Ensimmäinen mittaus on sininen pylväs ja toinen vihreä pylväs. Väittämät ovat: 5. Pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun, 6. Tunnen, että elämälläni on tarkoitus. 7. Pystyn tavoittelemaan minulle tärkeitä asioita. 8. Saan apua, silloin, kun sitä tarvitsen. 9. Koen, että minuun luotetaan. 10. Pystyn vaikuttamaan joihinkin elinympäristöni asioihin. Ensimmäisen mittauksen keskiarvo on 21,6 pistettä ja toisen mittauksen 24,1 pistettä. Nousua on 2,5 pistettä. Neljällä vastaajalla ei ole muutosta mittauksien välillä (vastaajat 2, 9, 10 ja 13). Kahdella (vastaajat 11 ja 14) on laskua. Vastaajilla on 1 (10 pistettä nousua) ja 6 (9 pistettä nousua) on nousua keskimääräistä enemmän. Lopuilla kuudella vastaajalla on nousua 3–6 pistettä.

Kuvio 4. Toimijauskomukset

5.3 Alku- ja loppumittaus

Kuviossa 1. näemme osallisuusindikaattorin alku- ja loppumittauksien välisen osallisuuspistemäärän eron jokaisen 14 vastaajan kohdalla. Sininen käyrä näyttää alkumittauksen- ja punainen käyrä loppumittauksen tuloksen. Ensimmäisen mittauksen koko vastaajajoukon keskiarvo oli kokonaislukuna ilmoitettuna 63 pistettä ja toisen mittauksen tulos 76 pistettä. Erotus on 13 pistettä. Yhdeksällä neljästätoista vastaajasta oli osallisuusindikaattoripisteet nousseet, kolmella vastaajista olivat lukemat pysyneet samana ja kahdella laskeneet. Osallisuusindikaattorin osallisuuspisteet voivat olla vastaajalla 0–100 pistettä. Erittäin heikon osallisuuden kokemuksen rajaksi on määritetty osallisuusindikaattorissa alle 50 pistettä. (THL a.) Kuusi vastaaja on saanut 50 pistettä tai vähemmän ensimmäisessä mittauksessa, mutta toisessa mittauksessa kaikki 14 vastaaja ovat saaneet yli 50 pistettä.

Kuvio 5. Alku- ja loppumittauksen ero valmennettavilla

6 Yhteenveto ja pohdinta

6.1 Johtopäätöksiä

Osallisuusindikaattorin käyttö Sote-työpaja Stoorissa aloitettiin 2022 alusta ja tutkimukseen piti jokaiselta valmennettavalta olla sekä alku- että loppukysely. Soveltuvia osallisuusindikaattorivastauksia oli käytössä vain 14 kappaletta. Osallisuusindikaattorikyselyn lisäksi Sote-työpaja Stoori keräsi nuorilta myös tiedot iästä ja sukupuolesta. Taustamuuttujia ei hyödynnetty mittauksissa, koska otos oli pieni.

Opinnäytetyön tavoite oli saada Sote-työpaja Stoorin työpajatoiminnasta seurantatietoa nuorten osallisuudesta ja sen kehityksestä työpajajakson aikana. Saatua tietoa voidaan käyttää hyväksi tulevissa kehitysprojekteissa. Opinnäytetyö luo pohjan osallisuusindikaattorin jatkotutkimusta varten ja osallisuusindikaattoritietojen keräämistä ja analysointia voidaan jatkaa Sote-työpaja Stoorissa ja mahdollisesti Diakonialaitoksen muissa yksiköissä. Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa Sote-työpaja Stoorille tietoa työpajanuorten osallisuuden kokemuksesta ja sen mahdollisesta muutoksesta työpajajakson aikana. Opinnäytetyö osoittaa, että osallisuuden kokemus kasvoi valtaosalla kyselyyn vastanneista. Osallisuuden kokemuksen tutkimusta on tarpeellista jatkaa osallisuusindikaattorimittauksin sekä laadullisin menetelmin. Tutkimuskysymys on: ”Miten Sote-työpaja Stoorin nuorten osallisuuden kokemus on muuttunut työpajajakson aikana osallisuusindikaattorilla mitattuna?” Osallisuusindikaattori osoittaa, että selkeällä enemmistöllä nuorista osallisuuspisteet nousivat työpajajakson aikana. Toisessa mittauksessa kaikki nuoret olivat saaneet osallisuuspisteitä yli 50. Osallisuusindikaattorissa alle 50 osallisuusindikaattoripistettä on määritelty erittäin heikon osallisuuden kokemukseksi ja kertoo syrjäytymisuhasta (THL a). Osallisuusindikaattoripisteet nousivat eniten nuorilla, joiden pisteet olivat ensimmäisessä mittauksessa heikoimmat. Useat tutkimukset osoittavat, että itsensä osalliseksi tunteva ihminen tekee omaa hyvinvointiaan palvelevia valintoja elämässä, koska pystyy näkemään tulevaisuutta elämässään. Osaton ihminen taas näkee tulevaisuutensa kielteisessä valossa. (THL a.) Vaikka osallisuuden kokemus on nuorilla selvästi noussut työpajajakson aikana, numerot eivät kerro, onko työpajajaksosta hyötyä nuorelle jatkossa. Siksi sekä määrälliset että laadulliset tutkimukset ovat tärkeitä jatkossakin. Vuoden 2021 Nuorisotilaston mukaan Sote-työpaja Stoorin nuorista hieman alle puolet lähti jatkokoulutukseen, 20 % työelämään ja 7 % lähti armeijaan tai perhevapaalle. Alle neljännes lähti muihin kuntoutustoimiin. (Nuorisotilastot 2021.) eli työpaja ei ollut heidän kohdallaan riittävä tukitoimi.

Opinnäytetyön keskeinen havainto oli, että nuorten osallisuus nousi osallisuusindikaattorilla mitaten lähes kaikilla nuorilla työpajajakson aikana. Matala osallisuuden kokemus viittaa siihen, että henkilö on syrjäytymisvaarassa tai syrjäytynyt (THL a). Usein syrjäytymiseen liittyy myös vakavaa psyykkistä kuormittuneisuutta, yksinäisyyttä ja huonoksi koettua työkykyä (THL 2022a). Osallisuusindikaattorin tuloksissa on osoitettu olevan yhteyttä yksinäisyyteen, talousongelmiin, köyhyyteen, koulutukseen ja työttömyyteen. Sisäministeriön mukaan syrjäytyminen on suuri sisäinen turvallisuusriski. (THL a.) Opinnäytetyössä kaikkien vastaajien kohdalla ei osallisuuden kokemus noussut tai jopa laski, mutta yhdeksällä neljästätoista vastaajasta nousua tapahtui. Muutaman kohdalla nousu oli merkittävää. Faktorit ”merkityksellisyys”, ”sosiaalinen vuorovaikutus” ja ”toimijauskomukset” olivat selkeästi nousseet, mutta mittauksissa korostuivat samojen henkilöiden kohdalla, ettei osallisuus ollut noussut tai oli tullut jopa laskua. Kokemus päivittäisten tekemisten merkityksellisyydestä nousi tai pysyi samana kahta vastaajaa lukuun ottamatta. Heilläkin lasku oli lievää. Mielekäs toiminta tuo elämään merkityksellisyyden kokemuksia. Merkityksellisyys taas luo hyvinvointia ja motivoi nuorta ottamaan vastuuta omasta elämästä. Kokemus sosiaalisesta vuorovaikutuksesta on sitä, että voi tuntea ryhmässä tai yhteisössä läheisyyttä ihmisten kanssa, osoittaa kyvykkyyttään ja panostaa yhteiseen hyvään. (THL a.) Toimijauskovuus on yksilön luottamusta siihen, että hänellä on riittävästi tietoa, taitoja ja resursseja vaikuttaa oman elämänsä kulkuun. Tämä taas vaatii riittävän ymmärrettävää, hallittavaa ja ennakoitavaa elinympäristöä. (THL b.) Valmennuksen tavoitteissa eteneminen tuo hallittavuuden tunnetta valmentautujan elämään ja valaa uskoa omiin vaikutusmahdollisuuksiin (Into ry 2022b).

Osallisuuden kokemuksen moninaiset yhteydet koettuun hyvinvointiin, terveyteen, toiminta- ja työkykyyn viittaavat siihen, että osallisuuden kokemuksella on suuria kansantaloudellisia vaikutuksia. Vuorovaikutussuhde muodostuu myös osallisuuden kokemuksen ja yksilön hyvinvoinnin ja terveyden välillä. Erityisesti yhteys mielenterveyteen on vahva. Heikentynyt mielenterveys on suurin työkyvyttömyyttä aiheuttava syy ja se muiden terveysongelmien ohella kasvattaa sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta. Työ on tärkeä osallisuutta lisäävä asia ja työssäkäyvien osallisuuden kokemus on vahvempaa kuin työttömällä ja työkyvyttömillä (THL a).

On tärkeää puuttua nuoren syrjäytymisen riskitekijöihin jo varhaisessa vaiheessa (THL 2022d). Yhteiskunnan palveluilla, kuten sosiaali- ja terveyspalveluilla sekä työllisyyspalveluilla on tärkeä rooli nuorten osallisuuden edistämiseksi (THL 2022b). Syrjäytyminen tuo inhimillisiä haasteita ja yhteiskunnallisia kustannuksia erilaisten korjaavien palveluiden, tulonsiirtojen ja menetettyjen verotulojen muodossa. Usein syrjäytymisen riskit pystytään havaitsemaan jo varhaislapsuudessa ja murrosiän kynnyksellä. Peruskoulun jälkeisen koulutuksen on havaittu ehkäisevän syrjäytymistä. (Sitra 2018.) Yhteiskunta voi

palveluillaan tunnistaa lapsen ja nuoren kehitystä vahvistavat ja vaarantavat tekijät, tarjota varhaista tukea ja ohjata lisätuen piiriin. Lasta tai nuorta ja hänen perhettään voidaan tukea varhain ja ennaltaehkäisevästi koulussa, perhekeskuksessa, etsivässä nuorisotyössä, ohjaamo- ja työpajatoiminnassa sekä TE-palvelussa. (THL 2022c.)

6.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Tieteellisessä työssä luotettavuutta käsitellään kahden pääkäsitteen avulla, validiteetti ja reliabiliteetti (Eriksson & Kovalainen 2008, Kanasen 2014, 343 mukaan). Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimustulosten pysyvyyttä, eli sitä, että jos tutkimus toistetaan, tulos on sama (Silverman 1997, Kanasen 2014, 343 mukaan). Validiteetti varmistetaan käyttämällä toimivaa ja luotettavaa mittaria (Kananen 2014, 350). Osallisuusindikaattori on tieteellisesti validoitu eli sen pätevyyttä on tarkasteltu järjestelmällisesti ja monipuolisesti. Kaikki tieteellisen validoinnin vakiintuneet kriteerit osoittavat, että indikaattori toimii erittäin hyvin ja mittaa sitä, mitä on tarkoituskin mitata eli osallisuuden kokemusta. (THL a.) Osallisuusindikaattoriin vastanneet nuoret ovat saattaneet ymmärtää kysymykset eri tavoin. Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus on kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta objektiivisempi, eikä siinä ole haastattelijaa ohjailemassa, kuinka kysymykset ymmärretään. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa käsitellään lukuja ja tulkintasäännöt ovat hyvin tiukkoja, joten myös laskuvirheitä voi tapahtua. (Kananen 2015, 340–341.) Otoksiko jäi opinnäytetyössä pieneksi, mutta otos edusti oikeaa kohderyhmää. Näin pienen otoksen perusteella ei voi tehdä, kuin suuntaa antavia päätelmiä.

Tutkimusetiikka tarkoittaa sitä, että tutkija noudattaa yleisesti sovittuja pelisääntöjä kunnioittamalla tutkimuksen kohdetta, kollegoita, yhteistyökumppaneita ja suurta yleisöä. Tieteellinen käytäntö on, että tutkija noudattaa eettistä tiedonhankintaa ja tutkimusmenetelmiä, tutkimuksen tasosta riippumatta. (Vilkkä 2021, 41.) Tässä opinnäytetyön kohdalla se tarkoittaa, että Diakonialaitoksen kanssa on tehty kirjallinen yhteistyösopimus, jonka jälkeen he ovat toimittaneet aineiston Excel-taulukkona suojattuna sähköpostina. Henkilötietoja taulukoissa ei ole. Toimeksiantajan kanssa sovittiin opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa, että opinnäytetyön Diakonialaitosta ja Sote-työpaja Stooria koskeva osuus lähetetään toimeksiantajalle luettavaksi ennen opinnäytetyön lähettämistä arvioitavaksi. Näin vältetään mahdolliset asiavirheet tai korjataan muuttuneet tiedot. Osallisuusindikaattorin pisteitä on syötetty Exceliin ja tehty niistä taulukoita. Syötetyt tiedot on tarkastettu vielä ennen opinnäytetyön palauttamista.

6.3 Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotukset

14 vastaajan otos osallisuusindikaattorissa on pieni, mutta suuntaa antava. Sote-työpaja Stoorin otos nuorista edustaa kuitenkin oikeaa kohderyhmää. Opinnäytetyö antaa hyvät mahdollisuudet jatkaa osallisuuden tutkimista Sote-työpaja Stoorissa sekä Diakonialaitoksen muissa toiminnoissa. Seuranta kannattaa jatkaa säännöllisesti ja verrata mittauksia aiemmin suoritettujen mittausten tuloksiin. Osallisuuden kokemusta voidaan verrata myös Diakonialaitoksen eri toimintojen kesken. Jatkuva seuranta mahdollistaa toimintojen kehittämisen ja mahdollisten epäkohtien korjaamisen toiminnoissa.

Määrällisessä tutkimuksessa tutkimusaineistosta saadaan numeraalisia vastauksia, jotka eivät kerro syitä ilmiöihin. Tämän takia on tärkeää tehdä seuranta myös laadullisin tutkimusmenetelmin. Työpajan valmennettavilta nuorilta voisi tehdä laadullista kyselyä haastatteleamalla tai lomakkeen muodossa. Laadullisella jatkotutkimuksella voidaan selvittää esimerkiksi syitä, miksi osallisuusindikaattorilla mitattuna joidenkin työpajanuorten kohdalla osallisuuden kokemus ei nouse puolivuotisen valmennuksen aikana.

Naiset kokevat keskimäärin hieman miehiä vahvempaa osallisuutta, ja miehillä riski kokea erittäin heikkoa osallisuutta on noin puolitoistakertainen naisiin verrattuna. Henkilöiden vastauksia voidaan tarkastella myös jakamalla vastaajat ryhmiin esimerkiksi sukupuolittain, ikäryhmittäin tai työmarkkina-aseman mukaan. (THL a.) Iän ja sukupuolen kysyminen osallisuusindikaattorin yhteydessä mahdollistaa suuremmissa otoksissa sen, että voidaan vertailla, onko näillä muuttujilla merkitystä osallisuuden kokemuksessa. Jatkossa vaihtoehtoihin voisi liittää myös sukupuolen ”muu”. Näin saataisiin uudenlaista tietoa kohderyhmästä.

Lähteet

Aaltonen, M. Hiilamo, H. Sariaslan, A. 2022. Miten ehkäistä nuorten syrjäytymistä? Yhteiskuntapolitiikka Nro 87 (2022):4. Viitattu 23.1.2023. Saatavissa <https://www.julkari.fi/handle/10024/145189>

Dila. a. Hallinto ja organisaatio. Viitattu 14.8.2022. Saatavissa <https://dila.fi/hallinto-ja-organisaatio/>

Dila b. Lahden alueen työllisyysverkosto. Viitattu 16.11.2022. Saatavissa <https://dila.fi/lahden-alueen-tyollisyysverkosto/>

Dila c. Lahden Diakoniasäätiö. Viitattu 14.8.2022. Saatavissa https://dila.fi/dila_lahden_diakonialaitos/

Dila d. Nuoriso- ja työllisyyspalvelut. Viitattu 14.1.2023. Saatavissa <https://dila.fi/nuorisoja-tyollisyyspalvelut/>

Dila e. Sote-työpaja Stoori. Viitattu 20.8.2022. Saatavissa <https://dila.fi/sote-tyopaja-stoori/>

Eduskunta. 2014. Nuorisotakuu. Viitattu 25.2.2023. Saatavissa https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/nuorisotakuu.aspx

Finntesting 2022. Analyysimenetelmien validointi. Viitattu 27.2.2023. Saatavissa <https://kemianseurat.fi/finntesting/analyysimenetelmien-validointi/>

Haikkola, L.& Myllyniemi, S. (toim.). 2020. Hyvää työtä! Nuorisobarometri 2019. Painotalo Varteva. Viitattu 25.2.2023. Saatavissa <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2020/12/nuorisobarometri2019-netti.pdf>

Ijäs, Tuutikki. 2021. Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten kokemukset ja tukeminen myönteisen tunnistamisen avulla. YAMK opinnäytetyö. Viitattu 10.9.2022. Saatavissa <https://www.theseus.fi/handle/10024/505068>

Into ry. a (Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry). Mitä on työpajatoiminta. Viitattu 17.7.2022. Saatavissa <https://www.intory.fi/tyopajatoiminta/mita-on-tyopajatoiminta/>

Into ry. b. Sosiaalinen vahvistaminen työpajatoiminnassa. Viitattu 15.11.2022. Saatavissa <https://www.intory.fi/tyopajatoiminta/sovari/sosiaalinen-vahvistaminen/>

Into ry. c. Työpajatoiminnan laatuksiteerit. Viitattu 11.9.2022. Saatavissa <https://www.intory.fi/tyopajatoiminta/laatutyo/tyopajatoiminnan-laatukriteerit/>

Into ry. 2021. Työpajatoiminnan laatuksiteeristö ja käsitteet. Viitattu 20.2.2023. Saatavissa

file:///c:/users/35840/downloads/tyopajatoiminnan-laaturiteeristo-ja-kasitteet_final.pdf

Isola, A-M, Keto-Tokoi, A. Kukkonen, M. Leeman, L. Puromäki, H. & Valtari, S. 2018. Työelämän ulkopuolella olevien osallisuus ja hyvinvointi. Työpäpaperi 17/2018. Viitattu 26.2.2023. Saatavissa https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136551/urn_isbn_978-952-343-119-5.pdf?sequence=1&iallowed=y

JYU. 2015. Luokittelu. Viitattu 16.11.2022. Saatavissa <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/metelmapolkuja/metelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/luokittelu>

JUY. Kolmassektori. Viitattu 20.2.2023. Saatavissa https://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/kolmas_sektori

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja-sarja: Jyväskylä.

Karjalainen, A-M. 2023. Diakonia- ja kehitysjohtaja. Lahden Diakonialaitos. Haastattelu 28.2.2023.

Karjalainen, P. Kivipelto, M. Liukko, E. Muurinen, H. 2021. Osallisuutta ja toimintakykyä vahvistava aikuissosiaalityö - opas ammattilaisille. Viitattu 08.10.2022. Saatavissa https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/142555/urn_isbn_978-952-343-648-0.pdf?sequence=1&iallowed=y

Mäkelä, T. 2019. Lahden Diakonialaitos 1869–2019. 150-vuotisjuhlakirja 2019. Savion kirjapaino: Kerava.

Nuorisolaki 1285/2016.

Nuorisotilastot. 2021. Nuorten työpajatoiminta. Viitattu 24.10.2022. Saatavissa <https://nuorisotilastot.fi/217/visualisoinnit/nuorten-tyopajatoiminta/>

OKM. Työpajat ja etsivä nuorisotyö. Viitattu 11.9.2022. Saatavissa <https://okm.fi/tyopajat-ja-etsiva-nuorisotyö>

Pukkila, O. 2016. Mielenterveysongelmaisia yhä enemmän nuorten työpajoissa: "Toivotomia tapauksia ei ole". YLE 6.2.2016. Viitattu 25.2.2023. Saatavissa <https://yle.fi/a/3-8650223>

Päijät-Hämeen liitto. 2021. Päijät-Hämeen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021–2025. Viitattu 11.9.2022. Saatavissa https://paijat-hame.fi/wp-content/uploads/2021/11/PH_hyvinvointikertomus_ja_suunnitelma_2021-2025_hyvaksyty_15112021.pdf

Sitra. 2018. Nuorten syrjäytyminen käy myös yhteiskunnalle kalliiksi. Viitattu 26.3.2023. Saatavissa <https://www.sitra.fi/uutiset/nuorten-syrjailyminen-kay-myos-yhteiskunnalle-kalliiksi/>

THL. 2022a. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen. Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet. Viitattu 08.10.2022. Saatavissa <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet>

THL 2022b. Hyvinvointi ja terveyserot. Osallisuus. Viitattu 22.1.2023. Saatavissa <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>

THL. 2022c. Lapset, nuoret ja perheet. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Viitattu 18.9.2022. Saatavissa <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-syrjailytymisen-ehkaisy>

THL. 2022d. Mielen terveys. Nuorten mielen terveyshäiriöt. Viitattu 20.2.2023. Saatavissa <https://thl.fi/web/mielen-terveys/mielen-terveyshairiot/nuorten-mielen-terveyshairiot>

THL. 2022e. Mielen terveys. Nuorten päihteiden käyttö ja päihdehäiriöt. Viitattu 18.9.2022. Saatavissa <https://thl.fi/fi/web/mielen-terveys/mielen-terveyshairiot/nuorten-mielen-terveys-hairiot/nuorten-paihteiden-kaytto-ja-kaytoshairiot>

THL a. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen. Osallisuusindikaattori mittaa osallisuuden kokemusta. Viitattu 09.10.2022. Saatavissa <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/tutkimus/osallisuusindikaattori-mittaa-osallisuuden-kokemusta>

THL b. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen. Osallisuus omassa elämässä. Viitattu 22.1.2023. Saatavissa <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet/osallisuus-omassa-elamassa>

THL c. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen. Osallisuus yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa. Viitattu 23.2.2023. Saatavissa <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet/osallisuus-yhteisoissa-ja-vaikuttamisen-prosesseissa%20>

THL d. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen. Osallisuus yhteisestä hyvästä. Viitattu 21.2.2023. Saatavissa <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet/osallisuus-yhteisesta-hyvasta>

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry. 2015. Sosiaalinen vahvistaminen käsitteenä ja palveluina. Viitattu 13.8.2022. Saatavissa https://www.intory.fi/app/uploads/2021/09/sosiaalinen-vahvistaminen-k_sitteen_-ja-palveluina.pdf

Vilka, H. 2021. Tutki ja kehitä. Otavan kirjapaino: Jyväskylä.